

університету імені Павла Тичини. Умань : Вид.-во УДПУ, 2018. № 1. С. 7–17.

2. Ачкан В. В. Підготовка майбутніх учителів математики до інноваційної педагогічної діяльності : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 308 с.

3. Бевз В. Г. Інноваційне навчальне середовище підготовки майбутніх учителів математики. *Проблеми та перспективи фахової підготовки вчителя математики* : зб. наук. пр. за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. (Вінниця, 30.05–01.06.2018). Вінниця : Нілан-ЛТД, 2018. С. 15–17.

4. Будас Ю. О. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності засобами ділової гри : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2010. 25 с.

5. Концепція «Нова українська школа» URL: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczyia.pdf> (дата звернення: 18.11 2021).

6. Кугай Н. В., Ачкан В. В. Методологические знания по элементарной математике как основа формирования готовности будущих учителей математики к инновационной педагогической деятельности. *Сборник научни трудов «МАТТЕХ 2016»*. Шумен : Университетско издателство «Епископ Константин Преславски», 2016. Том 1. С. 226–235.

7. Коновальчук І. І. Інноваційна компетентність педагога. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю “Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до педагогічної дії”* (Житомир, 20–21.05.2011). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. С. 133–137.

8. Vlasenko K., Chumak O., Achkan V., Lovianova I, Kondratyeva O. Personal e-Learning Environment of a Mathematics Teacher. *Universal Journal of Educational Research*. 2020. Vol. 8(8). S. 3527–3535.

Ольга ЛЕБІДЬ,

докторка педагогічних наук, доцентка,
професорка кафедри інноваційних
технологій з педагогіки, психології та
соціальної роботи, ВНЗ «Університет
імені Альфреда Нобеля»

«ШКОЛА КЕРІВНИКА СТРАТЕГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ»: ЗМІСТ І ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Будь-яка людина, починаючи власний професійний шлях, відчуває труднощі, проблеми через відсутність необхідного досвіду. Становлення керівника закладу освіти відбувається важче, складніше, ніж у представників іншої професії, тому що управлінська освіта не гарантує

успіх керівнику. Щоб стати ефективним керівником недостатньо аудиторних програмних знань. Сьогодні системі освіти потрібні молоді, ініціативні, креативні керівники, готові працювати по-новому.

Тому однією з основних педагогічних умов формування готовності майбутніх керівників закладів освіти до стратегічного управління в позааудиторній роботі є включення їх у діяльність освітньо-практичного комплексу, що поєднує елементи навчально-пізнавальної діяльності й управлінської практики. Формою реалізації завдань означеного комплексу з формування готовності до стратегічного управління є «Школа керівника стратегічно орієнтованого закладу освіти» (далі – Школа).

Школа є важливим циклом системи формування готовності майбутнього керівника закладу освіти до стратегічного управління в умовах магістратури, система, що створює умови для професійного й особистісного зростання керівника закладу освіти в умовах непередбачуваності та змін.

Актуальність програми Школи обумовлена потребою майбутніх керівників закладів освіти у здійсненні стратегічних змін. Тому формування готовності майбутнього керівника закладу освіти до стратегічного управління в умовах магістратури проходить тим успішніше, чим ширше можливості його самореалізації в навчально-виховному процесі. Учасниками Школи є здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент (Управління навчальним закладом).

Програма Школи передбачає проведення занять із застосуванням теоретичних базових знань і практик у галузі стратегічного управління закладом освіти. Заняття організовані у змішаній формі: інформаційні блоки чергуються з практичними заняттями (80/20). Формами проведення засідань у Школі є управлінський тренінг, практичні завдання, самостійна робота, моделювання заняття та управлінських ситуацій, ділові ігри, творчі звіти, наставництво, вебінари, телекомунікаційні проєкти.

На занятті магістранти мають можливість: удосконалити набуті знання з теорії та практики стратегічного управління закладом освіти; відпрацювати навички поведінки в модельованих управлінських ситуаціях стратегічної спрямованості, що вимагають організації спільної діяльності; взяти участь у комунікативній практиці.

Пропонуємо далі ознайомитись зі змістом програми Школи.

Мета програми: підготовка майбутніх керівників закладів освіти, які володіють прогресивними прийомами й інструментами стратегічного управління.

Завдання програми: формування цілісного погляду на систему стратегічного управління; формування професійно важливих якостей керівника закладу освіти, значимих для здійснення стратегічного

управління; розвиток умінь приймати ефективні стратегічні рішення в ситуаціях невизначеності й кризи; відпрацювання навичок поведінки в модельованих управлінських ситуаціях стратегічної спрямованості, що вимагають організації спільної діяльності; забезпечення магістрантам комунікативної практики.

План роботи Школи представлено в таблиці 1.

Таблиця 1 – План роботи «Школи керівника стратегічно орієнтованого закладу освіти»

№ заняття	Форми організації заняття
1	Круглий стіл «Основні проблеми керівника стратегічно орієнтованого закладу освіти» (бесіда з магістрантами, знайомство з планом роботи Школи, огляд літератури)
	Консультація з метою ознайомлення магістрантів з алгоритмом роботи над телекомунікаційним навчальним проектом «Інноваційні стратегії розвитку закладу освіти в умовах стратегічного управління системою освіти»
	Реалізація першого етапу тренінгу з формування готовності до стратегічного управління – «Формування індивідуальної і групової працездатності» – виконання вправ: «Мій друг з семінару», «Правила групи», «Валіза», «Друкарська машинка», «Цікава історія», «Незакінчені речення», «Розповіді та зубчистки»
2	Реалізація другого етапу тренінгу з формування готовності до стратегічного управління – «Розвитку професійно важливих якостей керівника закладу освіти, значимих для здійснення стратегічного управління»: – вправа: «Якості керівника закладу освіти, значимі для здійснення стратегічного управління»; – міні-лекція: «Сутність основних професійно важливих якостей керівника закладу освіти, значимих для здійснення стратегічного управління»; – мозковий штурм: «Плюси та мінуси професійно важливих якостей керівника закладу освіти, значимих для здійснення стратегічного управління»; – робота в малих групах: «Визначте умови формування професійно важливих якостей керівника закладу освіти, значимих для здійснення стратегічного управління»; – групова дискусія: «Роздуми про себе як майбутнього керівника стратегічно орієнтованого закладу освіти»; – проектне завдання: «Модель сучасного керівника стратегічно орієнтованого закладу освіти»; – вправи (з подальшим груповим обговоренням): «Чи можеш ти ігнорувати зовнішні подразники та контролювати ситуацію?», «Твій девіз», «Самоконтроль», «Скажи, яким ти мене бачиш...», «Оптимальні варіанти», «Неочікувана зустріч»
3	Проведення вебінару за участю досвідченого керівника закладу освіти на тему «Стратегічне управління закладом освіти: з досвіду роботи»
4	Реалізація третього етапу тренінгу з формування готовності до стратегічного управління – «Відпрацювання поведінки майбутнім керівником закладу освіти в модельованих управлінських ситуаціях»

	<i>стратегічної спрямованості</i>»: – мозковий штурм: «Як я розумію значення стратегічного управління в професійній діяльності керівника закладу освіти»; – проєктне завдання (тема на вибір магістранта): «Науково-технічний прогрес і його вплив на необхідність стратегічного управління в закладі освіти», «Демографічні фактори та їх вплив на необхідність стратегічного управління в закладі освіти», «Природно-екологічні фактори та їх вплив на необхідність стратегічного управління в закладі освіти», «Економічні фактори та їх вплив на необхідність стратегічного управління в закладі освіти»; – ділова гра: «Визначення місії закладу освіти»; – групова дискусія за підсумками ділової гри
5	Реалізація <i>третього етапу тренінгу</i> з формування готовності до стратегічного управління – <i>«Відпрацювання поведінки майбутніми керівниками закладів освіти в модельованих управлінських ситуаціях стратегічної спрямованості</i>»: – ділова гра: «Стратегічне планування розвитку закладу освіти»; – групова дискусія за підсумками ділової гри; – ділова гра: «Концепція розвитку закладу освіти майбутнього»; – групова дискусія за підсумками ділової гри
6	Проведення <i>вебінару</i> за участю досвідченого керівника закладу освіти на тему <i>«Стратегічне управління закладом освіти: методична підтримка»</i>
7	Реалізація <i>четвертого етапу тренінгу</i> з формування готовності до стратегічного управління – <i>«Завершення тренінгових занять»</i>: групова дискусія: «Що потрібно для успішного стратегічного управління?»; – вправи: «Незакінчені речення», «Мені сподобалося», «До побачення»; – анкета «Аналіз ефективності роботи тренінгу». <i>Захист телекомунікаційного навчального проєкту «Інноваційні стратегії розвитку закладу освіти в умовах стратегічного управління системою освіти»</i>

В основу Школи покладено тренінг з формування готовності до стратегічного управління. Центральною ідеєю тренінгу стала концепція стратегічного управління. Метою тренінгу з формування готовності до стратегічного управління для майбутніх керівників закладу освіти є створення умов для усвідомлення ними власних професійних можливостей в галузі стратегічного управління, формування готовності до стратегічного управління для ефективного забезпечення розвитку закладу освіти.

У процесі проведення тренінгу учасники мають дотримуватися певних правил, важливих при його проведенні, а саме: використання принципів групової роботи (активність учасників, партнерське спілкування тощо), застосування активних методів групової роботи (ділові ігри та групові дискусії), аналіз групової динаміки, створення ефективної просторової організації під час проведення занять тощо.

Змістовно завдання тренінгу реалізується за допомогою чотирьох цільових блоків. Перший визначається як формування індивідуальної і

групової працездатності. Його метою є формування в групі емоційної згуртованості, довіри й відкритості між учасниками, розвиток навичок групової взаємодії, що забезпечує можливість подальшої успішної роботи. На цьому етапі передбачені вправи, які сприяють: стимулюванню взаємодії і командоутворенню (вправи «Мій друг з семінару», «Розповіді та зубочистки»); усвідомленню, що правила групи – це не формальні правила, а норми, які значно скорочують витрати часу, дозволяють продуктивно працювати над собою і засвоювати найбільш ефективний індивідуальний стиль спілкування, тобто досягати головної мети тренінгу (вправа «Правила групи»); отриманню порад від групи, в яких сформульовані загальні висновки та враження учасників один про одного (вправа «Валіза»); розвиненню навичок групової взаємодії (вправа «Друкарська машинка»); ефективній співпраці (вправа «Цікава історія»); розвитку здібностей висловлювати власні сподівання та очікування щодо занять з тренінгу (вправа «Незакінчені речення»).

Другий блок спрямований на розвиток професійно важливих якостей керівника закладу освіти, значимих для здійснення стратегічного управління. Блок включає комплекс вправ і процедур, які сприяли формуванню таких професійно важливих якостей керівника закладу освіти, значимих для здійснення стратегічного управління: активність і стійкість в управлінській діяльності, асертивність, адаптивність, схильність до ризику, наполегливість, здатність до рефлексії.

Третій блок забезпечує відпрацювання поведінки майбутнім керівником закладу освіти в модельованих управлінських ситуаціях стратегічної спрямованості. Блок містить комплекс ділових ігор, вправ і процедур, використання яких сприяє оволодінню учасниками моделями поведінки в умовах реалізації функцій стратегічного управління.

Четвертий блок – завершення тренінгових занять. Для завершення тренінгових занять використовуються вправи і процедури, спрямовані на надання учасникам можливості оцінити якість виконаної ними роботи.

Отже, зазначимо, що вимоги суспільства до сучасного конкурентоздатного керівника закладу освіти достатньо високі, тому формування їх готовності до стратегічного управління має велике значення, з одного боку, та необхідність посилення інтерактивності, імітаційності, особистісно-творчих ініціатив у формуванні готовності магістрантів до стратегічного управління зумовили розгляд проблеми створення позааудиторного освітньо-практичного комплексу. Формою реалізації завдань означеного комплексу стала «Школа керівника стратегічно орієнтованого закладу освіти», реалізація якої дозволяє майбутнім керівникам закладу освіти удосконалити набуті знання з теорії та практики стратегічного управління закладом освіти; відпрацювати навички поведінки в модельованих управлінських

ситуаціях стратегічної спрямованості, що вимагають організації спільної діяльності; взяти участь у комунікативній практиці.

Тетяна ПОЗДЄЄВА,
кандидатка педагогічних наук,
професорка, Білоруський
державний педагогічний
університет імені Максима Танка

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ПІДГОТОВЦІ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сучасні зміни в суспільстві, вимоги до особистості людини та її якостей мають значний вплив на систему освіти. Саме тому здійснюється постійний пошук інноваційних методик і технологій, які сприятимуть забезпеченню формування та розвитку в студентів факультету дошкільної освіти професійних компетентностей, необхідних майбутнім вихователям. У зв'язку з цим, реалізація компетентнісного підходу є одним з першочергових завдань у процесі підготовки фахівців дошкільної освіти. Лабораторні заняття в цьому процесі мають важливе значення. Використання визначеної форми роботи є важливим чинником формування компетентностей майбутнього вихователя дошкільної освіти. Йдеться про формування академічних, соціально-особистісних і професійних компетентностей (у контексті чинного освітнього стандарту) або універсальних і базових професійних компетентностей (у контексті розробки стандарту 3+) майбутнього педагога.

У навчально-програмній документації зі спеціальності «Дошкільна освіта» лабораторні заняття представлені в оптимальному співвідношенні з іншими видами навчальних занять із кожної дисципліни, раціонально розподілені за навчальними семестрами з урахуванням необхідності посилення практичної орієнтованості освітнього процесу і розширення переліку компетентностей, які необхідно сформувати. Освітнім стандартом першого рівня вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» визначено низку компетентностей, ефективність формування яких безпосередньо пов'язана з необхідністю проведення лабораторних занять, у першу чергу, на базах закладів дошкільної освіти.

Вісім навчальних дисциплін закріплено за кафедрою загальної та дошкільної педагогіки. При цьому кількість академічних годин, які відведені на проведення лабораторних занять, складає від чотирьох до шістнадцяти. У більшості випадків це шість годин занять. Визначена кількість годин на лабораторні заняття є оптимальною для закріплення в